

THỨ TRƯỞNG HÀ KIM NGỌC
PHÁT BIỂU TẠI LỄ KỶ NIỆM 25 NĂM VIỆT NAM – HOA KỲ
TRIỂN KHAI HOẠT ĐỘNG MIA HỖN HỢP (1988 – 2013)
(25/9/2013, Hà Nội)

Thưa Ngài Đại sứ David B. Shear,

Thưa các thành viên Lãnh đạo của Cơ quan MIA hai nước Việt Nam và Hoa Kỳ, các vị khách quý đại diện cho các Bộ, ngành, cơ quan liên quan của Việt Nam và Hoa Kỳ, đại diện cho Đội MIA các tỉnh và thành phố.

Thưa toàn thể các bạn.

Hôm nay, chúng ta họp mặt tại đây, hòa chung niềm vui kỷ niệm 25 năm Việt Nam và Hoa Kỳ tiến hành hoạt động hỗn hợp tìm kiếm hài cốt quân nhân Hoa Kỳ mất tích trong chiến tranh tại Việt Nam. Nhìn lại chặng đường ¼ thế kỷ, chúng ta không khỏi tự hào về những thành quả đạt được. Giờ đây, hợp tác của chúng ta trong lĩnh vực nhân đạo này là một trong nhiều lĩnh vực hợp tác giữa hai nước. Tuy vậy, cách đây 25 năm, đây là lĩnh vực hợp tác đầu tiên giữa hai nước sau khi chiến tranh kết thúc. Nhiều bạn và đồng nghiệp có mặt tại đây từng đồng hành với tiến trình phát triển quan hệ Việt Nam – Hoa Kỳ, chắc sẽ chia sẻ với tôi rằng hợp tác trong lĩnh vực nhân đạo này là khởi nguồn của quan hệ hợp tác mới giữa hai nước, là những viên đá đầu tiên lát con đường dẫn đến việc bình thường hoá quan hệ hai nước vào năm 1995 và đến nay vẫn đang góp phần điễm tô thêm cho bức tranh chung của quan hệ hợp tác nhiều mặt giữa hai quốc gia.

Thưa các bạn, với tinh thần gác lại quá khứ, hướng tới tương lai, với truyền thống nhân đạo kết tinh trong suốt chiều dài lịch sử của

dân tộc Việt Nam, Chính phủ và Nhân dân Việt Nam đã sát cánh cùng Chính phủ và Nhân dân Hoa Kỳ trong lĩnh vực hợp tác nhân đạo này trong suốt 25 năm qua. Vượt lên trên sự mất mát, đau thương của chính mình, người dân Việt Nam trên khắp mọi miền của đất nước tham gia vào một hành trình mà bằng tấm lòng nhân ái, đôn hậu sẵn có, đã giúp lịch sử quan hệ Việt Nam – Hoa Kỳ lật sang chương mới của tình hữu nghị và hợp tác.

Thưa các bạn, chúng ta hãy cùng nhau điểm lại những thành quả chuyên môn cụ thể đã đạt được trong lĩnh vực hợp tác nhân đạo này trong 25 năm qua. Tính đến hết đợt hoạt động hỗn hợp lần thứ 112 vừa kết thúc trung tuần tháng 9 này, hai bên đã thực hiện điều tra hỗn hợp 4241 lượt vụ (có 42 lượt vụ ngoài biển), khai quật hỗn hợp 685 lượt vụ (có 8 vụ ngoài biển), 53 đợt điều tra đơn phương với 818 lượt vụ, 6 đợt khai quật đơn phương với 8 vụ tại các khu vực hạn chế, 61 đợt hợp tác điều tra 3 bên với Lào và Campuchia, sưu tầm/nghiên cứu 27.035 thông tin liên quan đến MIA, điều tra 109 tin về người Hoa Kỳ còn sống và hai bên kết luận là thông tin không đúng, trao trả cho phía Hoa Kỳ 945 hài cốt, giúp phía Hoa Kỳ nhận dạng được hơn 700 trường hợp. Những con số tưởng chừng khô khan đó, đã nói lên rất nhiều về sự hợp tác sâu rộng của chúng ta trong một lĩnh vực hết sức nhạy cảm song cũng đầy nhân văn này. Việt Nam cũng đã thể hiện thiện chí, chủ động đề xuất và phối hợp với phía Hoa Kỳ trong nghiên cứu đổi mới phương thức hoạt động để nâng cao hiệu quả hợp tác tìm kiếm. Từ năm 2011, hai bên đã triển khai mô hình đội khai quật hỗn hợp thu gọn VRT do Việt Nam chủ trì tổ chức hiện trường với sự hỗ trợ của một số chuyên viên chủ chốt và nhân chủng học Hoa Kỳ, cho phép tàu hải dương học của Hải quân Hoa Kỳ vào tham

gia hoạt động MIA tại vùng biển Việt Nam trong các năm 2009 và 2011, đẩy mạnh thu thập thông tin và vận động người dân tình nguyện giao nộp hài cốt theo tinh thần nhân đạo, đổi mới phương thức nghiên cứu/thu thập thông tin có thể liên quan đến MIA, mở 26/34 các vụ MIA có hiện trường nằm trong danh sách khu vực hạn chế và tới đây tiếp tục mở thêm một số vụ còn lại để tạo điều kiện cho Hoa Kỳ triển khai hoạt động hỗn hợp, như LĐCC hai nước đã nhất trí.

Nhìn lại chặng đường 25 năm qua, chúng ta có thể khẳng định, chưa có một lĩnh vực hợp tác song phương nào trong quan hệ Việt Nam – Hoa Kỳ đạt được tầm mức quy mô, phạm vi, và thời gian phối hợp như lĩnh vực hợp tác tìm kiếm hài cốt quân nhân Hoa Kỳ mất tích. Hàng chục ngàn lượt cán bộ, chuyên viên của 3 Bộ Quốc phòng, Công an, Ngoại giao, và các địa phương, trực tiếp hay gián tiếp, đã tham gia vào hoạt động này. Các đội hoạt động hỗn hợp, đơn phương đã triển khai tìm kiếm thông tin, khai quật hiện trường tại hầu hết 63 tỉnh/thành phố trên cả nước, từ các địa phương như Sơn La, Điện Biên, Nghệ An ở Miền Bắc, đến các tỉnh từng là chiến trường ác liệt ở như Quảng Bình, Quảng Trị, Thừa Thiên – Huế, Quảng Nam, Gia Lai, Kon Tum ở Miền Trung, đến các tỉnh tận cực Nam đất nước như Cà Mau, Kiên Giang.

Thưa các bạn, để đưa hoạt động hợp tác tìm kiếm MIA giữa Việt Nam và Hoa Kỳ lên tầm mức hiện nay với những thành quả đáng khích lệ nêu trên, các Bộ, ngành, cơ quan và địa phương liên quan của Việt Nam đã không ngừng nỗ lực, vừa đảm bảo tốt cung ứng nhân lực, thời gian, năng lực chuyên môn, vừa phải xử lý một thách thức hết sức to lớn, phức tạp: đó là giải thích, vận động người

dân, địa phương, đạt được sự đồng thuận và tự nguyện trợ giúp. Để có được sự hợp tác đầy đủ, như các bạn Hoa Kỳ thường thấy, các cán bộ của 3 Bộ Ngoại giao, Quốc phòng, Công an, cùng các cán bộ của các tỉnh, huyện xã đã phải dày công làm tốt công tác chuẩn bị nội bộ của phía Việt Nam. Nhân dịp này, thay mặt Lãnh đạo 3 Bộ Ngoại giao, Quốc phòng, Công an, tôi xin bày tỏ sự tri ân sâu sắc đến các thể hệ lãnh đạo, cán bộ của 3 Bộ, các địa phương, các cựu chiến binh, và đặc biệt là người dân trên khắp mọi miền đất nước đã nhiệt thành giúp đỡ để hoàn thành công tác nhân đạo này, dù nhiều người vẫn đang phải gánh chịu những mất mát trong chiến tranh, thậm chí chưa tìm lại được người thân của gia đình. Tại thời điểm quan trọng này, chúng ta nhớ về 16 đồng nghiệp và bạn bè của chúng ta, của cả Việt Nam và Hoa Kỳ, đã hy sinh trong tai nạn trực thăng thảm khốc tháng 4 năm 2011. Tôi đề nghị chúng ta dành một phút mặc niệm để tưởng nhớ tới những người bạn, đồng nghiệp thân yêu của chúng ta.

Các bạn thân mến, thiện chí, hợp tác tích cực, đầy đủ, hiệu quả của Chính phủ và Nhân dân Việt Nam trong 25 năm qua trong lĩnh vực nhân đạo này đã được nhìn nhận và đánh giá cao bởi nhiều lãnh đạo Hoa Kỳ, của cả chính quyền và quốc hội, cũng như các tổ chức cựu binh, gia đình thân nhân MIA Hoa Kỳ. Nhưng với nhiều thể hệ cán bộ, chuyên viên, người dân Việt Nam, liên quan đến hoạt động hợp tác MIA, từ TW đến các địa phương, những người trực tiếp đặt chân tới mọi góc rừng, trèo đèo, vượt suối, nằm rừng, họ biểu đạt về tinh thần hợp tác đó rất đơn giản: “chúng tôi làm tất cả những gì có thể”.

Trải qua nhiều đau thương, mất mát trong chiến tranh, hơn ai hết, người dân Việt Nam rất hiểu và đồng cảm với thân nhân các gia

đình Hoa Kỳ có người thân mất tích trong chiến tranh. 25 năm đã qua nhưng nhiệm vụ MIA của Hoa Kỳ tại Việt Nam chưa hoàn thành. Còn phía Việt Nam, với 300.000 liệt sỹ mất tích trong chiến tranh, hàng trăm ngàn tấn bom mìn chưa được tháo gỡ, nhiều điểm nóng chất độc dioxin, hàng vạn người dân là nạn nhân của chiến tranh, Chính phủ và nhân dân Việt Nam sẽ mất thậm chí cả trăm năm để giải quyết các hậu quả chiến tranh tại đất nước chúng tôi. Sự đồng cảm giữa nhân dân hai nước đã và tiếp tục là khởi nguồn cho thiện chí, hợp tác thực chất, hiệu quả, là yếu tố then chốt đảm bảo hai nước, hai dân tộc chúng ta, chung tay giải quyết các hậu quả chiến tranh.

Nhân đây, thay mặt Chính phủ Việt Nam, tôi hoan nghênh, đánh giá cao sự hỗ trợ của phía Hoa Kỳ đối với Việt Nam thời gian qua trong việc giải quyết hậu quả chiến tranh, đặc biệt liên quan đến chất độc da cam, rà phá bom mìn, tìm kiếm bộ đội Việt Nam mất tích trong chiến tranh. Đề nghị phía Hoa Kỳ tăng cường những nỗ lực này, đặc biệt đối với những nạn nhân và địa phương trực tiếp bị ảnh hưởng nặng nề.

Các bạn thân mến, hai nước chúng ta đã xác lập quan hệ đối tác toàn diện. Đây là bước ngoặt rất quan trọng trên con đường dài từ cựu thù thành người bạn của nhau. Hợp tác nhân đạo sẽ tiếp tục là một trong những trọng tâm, ưu tiên cao của hai Chính phủ. Một lần nữa, thay mặt Chính phủ và Nhân dân Việt Nam, tôi khẳng định Việt Nam sẽ tiếp tục thể hiện thiện chí, hợp tác chặt chẽ, đầy đủ và hiệu quả với Hoa Kỳ trong lĩnh vực nhân đạo này. Sự hợp tác đó, không chỉ góp phần hàn gắn những vết thương chiến tranh giữa hai dân tộc chúng ta,

mà còn góp phần đưa quan hệ hợp tác Việt Nam – Hoa Kỳ tới những chân trời mới.

Vui mừng nhìn lại chặng đường đã qua, chúng ta cùng ý thức rất rõ thách thức không nhỏ phía trước. Với những biến động của năm tháng do cuộc chiến tranh kết thúc đã lâu, nguy cơ mất hiện trường do điều kiện thời tiết, thiên nhiên và phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương, nhiều nhân chứng đã mất do tuổi cao, sức yếu, chúng ta cần phối hợp chặt chẽ, nghiên cứu cải tiến phương thức hoạt động để đẩy nhanh tiến độ và nâng cao hiệu quả hợp tác, xây dựng ưu tiên, trọng điểm, phù hợp với thực tế tại Việt Nam và đảm bảo tốt nguồn nhân lực, vật lực cho triển khai, để đến một tương lai không xa, chúng ta có thể hài lòng vì đã hoàn tất một công việc đầy trọng trách và cũng hết sức cao cả này.

Tôi tin tưởng tinh thần hợp tác hữu nghị, chặt chẽ, hiệu quả, tin cậy lẫn nhau mà chúng ta đã xây dựng, vun đắp trong 25 năm qua sẽ tiếp tục là cơ sở để hợp tác hai nước chúng ta trong lĩnh vực nhân đạo này đạt nhiều thành quả tốt đẹp trong thời gian tới, tiếp tục đóng góp cho sự phát triển chung của quan hệ hai nước Việt Nam – Hoa Kỳ./.